

Peangens funktion

Instrument och Sterilteknikerutbildningen 2023

Yrkes Akademin AB

Författare: Jonna Karlsson, Johanna Larsson

Handledare: Christina Bunne

Sammanfattning

Bakgrund

Arbetet som steriltekniker på en Sterilteknisk enhet innebär bl.a. att göra funktionskontroller och underhålla kirurgiska instrument. Arbetets syfte är att på ett patientsäkert sätt hantera instrument för att minska risken för vårdrelaterade infektioner.

Peangen är ett vanligt instrument som finns på de flesta instrumentgaller i olika utformning och med olika funktionsområden.

Syfte och mål

Syftet och målet med arbetet är att ta reda på peangens funktion samt skillnaden mellan en rak och en böjd.

Metod

Intervjuer med operationssjuksköterskor har utförts.
Mailkontakt med tillverkare.
Litteraturundersökningar på nätet.
Kontakt med sjukhusbiblioteket.

Resultat

Peangens utseende har betydelse.
Det har framkommit att det finns en favoritpeang.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	2
Bakgrund	4
Syfte och Mål.....	4
Frågeställning	4
Metod.....	5
Resultat.....	5
Diskussion	7
Källförteckning	8
Bilagor.....	9

Bakgrund

I det dagliga arbetet på en Sterilteknisk enhet hanteras många olika kirurgiska instrument. Instrument från bl.a. operation, vårdcentraler, mottagningar, sjukhustandvården och ögonoperation. Peanger är det vanligaste kirurgiska instrumentet och finns i olika utformning. I ett instrumentgaller kan det ligga allt från 1-10st av samma sort. (Sterilteknisk enhet, Växjö)

Det kan ligga ett tjugotal peanger med olika utformning vilket är beroende på ingreppet som ska utföras. (Vårdfokus, u.å.)

Den franske kirurgen Jules- Émile Péan är känd som mannen bakom peangen. Han utvecklade instrumentet för att operationen skulle ske med så lite blodförlust som möjligt genom att stoppa blödningar. (Hetil, 2010)

Peangen är en kombination mellan en sax och en pincett som kan spärras i olika lägen. Det finns många olika sorters peanger i olika storlekar och utseende som kan vara böjda, raka, trubbiga, spetsiga samt att en del kan ha klor. Namn på några vanliga är Crafoord (Bilaga 1), Oschner (Bilaga 2), Péan (Bilaga 3), Crile och Halstead (Bilaga 4).

Det finns olika kvalitéer på peangerna, engångspeang, avdelnings- samt operations kvalité. Engångspeang innebär att den endast får användas på en patient vid ett ingrepp och är ofta markerad med en överstruken tvåa eller med färgmarkering. (Bilaga 7)

Enligt Patrik, (påhittat namn) som arbetar på ett av företagen har kolet stor betydelse för kvalitén på kirurgiska instrument. "I grunden är alla kvalitéer samma, för att sedan avgöra vad som blir vad blandar man stålet med olika variationer av t. ex. kol. Mycket kol = lägre kvalitet. Hög halt av kol är också en stor riskfaktor för uppkomsten av rost".

En engångspeang tillverkas för att användas en gång och har en hög blandning av kol. Efter användning kastas den och är av den anledningen av enklare kvalitet. En engångs peang får inte diskas eller steriliseras efter användning. (Bilaga 7)

En peang av avdelningskvalitet har en garantitid på 10 år. Ytan är mätterad och har lättare för att rosta. Vid tillverkning är hantverket av enklare typ och har inte samma krav på kvalitet och är tillverkad för att kunna användas under kortare tid. Diskas heller inte lika ofta. Peangen tas fram av fabrik i Tyskland,

Kirurgiska instrument som tillverkas av Stille har en garantitid på 30 år och är av operationskvalitet. Ytan är blankpolerad och motståndskraftig mot rostangrepp. Erfarna instrumentmakare tillverkar peangen och den går att serva många gånger. Det ställs högre krav på denna peang och den ska kunna användas i flera timmar under pågående operation. Den ska även tåla att diskas ofta.

Syfte och Mål

Syftet och målet med arbetet är att ta reda på peangens funktion samt skillnaden mellan en rak och en böjd.

Frågeställning

- Hur används en peang?
- Varför har en del peanger klor?

Metod

Intervjuer med operationssjuksköterskor.

Frågor:

Vad är skillnaden mellan en rak och en böjd peang?

Hur används en peang?

Varför finns det klor på peangen och vad har den för funktion?

Finns det någon favoritpeang?

Mailkontakt med tillverkare av peanger.

Vad är skillnaden i användning på en böjd och en rak peang?

Varför har en del peanger klor?

Vad är skillnaden mellan de olika kvalitéerna när peangen tillverkas? (Engångs, avdelningskvalitet och operationskvalitet).

Litteraturundersökningar på nätet.

Kontakt med sjukhusbiblioteket/hälsobiblioteket för ytterligare information om peangen.

Resultat

Sammanställning av intervjuer med operationssjuksköterskor.

Skillnaden mellan en rak och en böjd peang är beroende på vad den ska användas till.

Peangens funktion är t.ex. att hålla ihop vävnader och stoppa blödningar.

En rak peang används oftast till att tvätta innan operationen och torka under operationen. Den kan även användas till att hålla hud och hinnor under operationen. Den är användbar när snittet ska bli rakt t ex. när en tarm ska opereras bort.

En böjd peang använd för att dela vävnad på ett snällt sätt, fin vävnad kräver en mer gracil. Den böjda peangen är den mest användbara och fungerar bra när kirurgen vill komma åt över och under vävnad. Vid suturering är den böjda peangen behjälplig då det är lättare att komma åt under vävnaden. Oschner används till grövre vävnad t. ex. när en navelsträng ska klippas eller för att hålla ihop ett grövre kärl. Vid extra fina kärl används en kärklämmare i stället för att stoppa blodflödet.

En klopeang är skarpare och används mest till ortopediska operationer. Den används för att hålla fast grövre vävnader och hålla i benbitar som ska skäras bort.

Den peang som är mest omtyckt av de tillfrågade är Halstead 18cm och Crile 14cm. (Bilaga1)

Sammanställning av mailkontakt med instrumenttillverkarna Stille, Instrumenta och B.Braun. Stille och Instrumenta har svarat.

Valet av peang är beroende på var i kroppen den ska användas och vad kirurgen anser vara lämpligast.

Raka används som tvättpeang samt till att hålla ihop hud och hinnor vid suturering.

Böjda används till att dissekera vävnad, dela kärl och för att hålla ihop kärl för att förhindra blödning. Den används när kärlband ska knytas runt kärlet och det är då lättare att komma åt om käften på peangen är böjd.

Klopeangen är inte lämplig som tvättpeang då torken fastnar i käften. Klons funktion är att få bättre fäste så att inte instrumentet glider och är bra till att hålla fast en benbit och en vävnadsbit som ska skäras bort. De flesta peanger med klo används istället för en pincett när man behöver hålla vävnad under en längre tid. Detta för att undvika kramp i handen.

Valet mellan en rak eller böjd klopeang hänger ihop med vad som passar bäst i anatomin samt kirurgens tycke och smak.

Vid tillverkning av en peang ska den tillverkas enligt standard. (17664)

Standarden innehåller anvisningar om den information som tillverkaren måste kunna erbjuda om sin tillverkade peang. Tillverkaren ska även kunna bevisa att informationen stämmer.

Tillverkaren har även krav på sig att följa Europaparlamentets och rådets förordning om medicintekniska produkter MDR 2017/745. Det ställs krav på att peangen ska vara märkt för att kunna spåras och för att kunna förhindra förfalskningar på marknaden.

Varje peang har en egen UDI-märkning vilket innebär ett eget nummer som är specifikt för just den tillverkade peangen. Detta för att kunna spåra på vilka patienter peangen har använts på och därmed öka patientsäkerheten. UDI står för Unique Device Identification.

Lagringen av UDI-märkningen sker i en databas som kallas EUDAMED där all information om det specifika instrumentet finns att tillgå. (Yrkesakademin, regelverk, 2022)

Lagen MDR trädde i kraft 2021 för att förbättra patientsäkerheten gällande tillsyn och kontroller. Alla tillverkare av medicintekniska produkter måste följa denna lag. För att inte riskera att stå utan medicintekniska produkter så har man flyttat fram deadline till 2027. (Regeringskansliet, 2023), (MDR)

Efter en godkänd rengöring och desinfektionsprocess ska peangen svalna till rumstemperatur. Innan vidare hantering ska instrumentet vara torrt, oljas med instrumentolja enligt tillverkarens rekommendationer. Peangen oljas på båda sidor av boxlåset. För att fördela oljan jämt öppnas och stängs peangen flertalet gånger. Torka av överflödiga olja eftersom för mycket olja leder till att peangen får packas om. Torkduk ska vara enligt standard (13795).

Det är viktigt att kontrollera så att peangen är ren och inte har några skador, missfärgningar eller rostangrepp. (Yrkesakademin underhåll av kirurgiska instrument, 2022)

En peang ska funktionskontrolleras genom att knäppet ska låsa i alla steg. De kritiska punkterna är käften, klo och boxlås som ska kontrolleras extra noga. (Bilaga 6) Ena skängeln ska släppas och om gången är seg så är den bra. (Sundtorp Innovation u.å.)

Diskussion

Sedan den första peangen tillverkades har utvecklingen gått framåt och olika sorter har tagits fram för olika ingrepp. Med nya, smarta lösningar är det spännande att se hur framtidens peang kommer att utformas.

Vid inköp av nya instrument är det mer lönsamt, miljövänligare och patientsäkert att köpa bättre kvalitet. Av erfarenhet har vi uppmärksammat att billigare instrument oftare får skickas på service då de rostar.

Underhåll och rätt användning av en peang är av stort värde för hållbarheten. Kunskapen sterilteknikern har är önskvärd att även användarna på operation har för att förstå hur viktig hanteringen är för instrumentets livslängd.

Fukt orsakar rostangrepp. Viktigt att peangen är torr vid packning och förvaras torrt i skåpen för utbytesinstrument.

Felaktigt använd peang.

Källförteckning

Hetil Orv (2010) PubMed [\[Jules-Emile Péan \(1830-1898\)\] - PubMed \(nih.gov\)](#) [Hämtad 2023-04-06]

MDR 745:2017, *EU- förordning om medicintekniska produkter*<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017R07> [Hämtad 2023-05-05]

Regeringskansliet (2023) [Europeiska unionens råd godkänner nya EU-regler med övergångsbestämmelser för medicintekniska produkter för att minska risken för att brist uppstår - Regeringen.se](#) [Hämtad 2023-04-14]

Steriltekniska enheten-STE Växjö

Sundtorp Innovation AB (u.å.) *Instrumentvård, Missfärgningar och Korrosion*

SS-EN 13795-1:2019 Operationskläder och draperingsmaterial-Krav och testmetoder-Del 1: Draperingsmaterial och operationsrockar.

SS-EN ISO 17664:2017 Rengöring, desinfektion samt sterilisering av medicintekniska produkter- Information som ska tillhandahållas av tillverkaren för återanvändning av medicintekniska produkter

Vårdfokus, [Klassikern: Grejen med peangen | Vårdfokus \(vardfokus.se\)](#) [Hämtad 2023-04-06]

Yrkesakademin (2022), Presentationer, *Regelverk för tillverkning, ansvar och användning.*

Yrkesakademin (2022) Presentationer, *Underhåll av kirurgiska instrument*

Bilagor

Bilaga 1

Peang Crafoord

Bilaga 2

Peang Oschner

Peang Péan

Peang Halsted 18cm

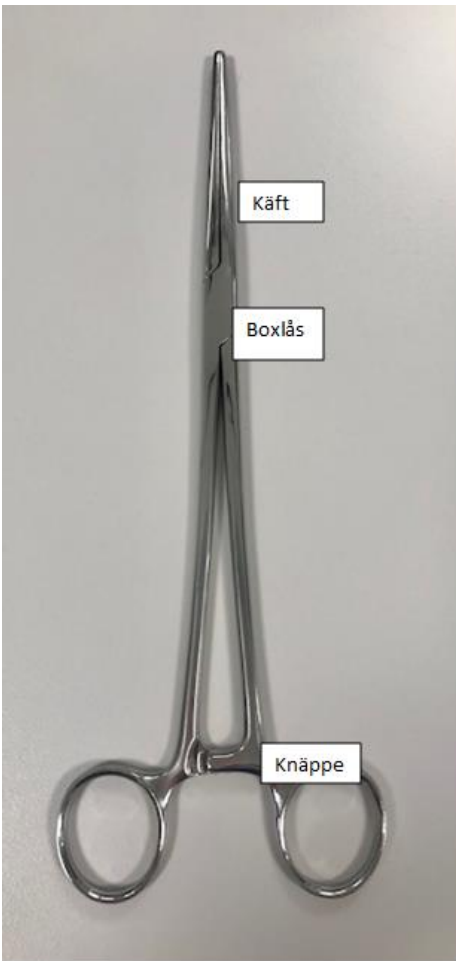
Peang Crile 14cm

Bilaga 5

Peang klo

Bilaga 6

Bilaga 7

Engångspeang med färgmarkering och överstruken tvåa.

